

การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ

The Performance of Duties of the Village Committee in Pak Khat District Bueng Kan Province

นิลบล กิตติพะวงษ์ และ ชาญยุทธ หาญชนะ

วิทยาลัยพินิจบัณฑิต

Nilabol Kittiphawong and Chanyut Hanchana

Pitchayabundit College, Thailand

Corresponding Author, E-mail : chanyut2493@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือคณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 6 ตำบล โดยใช้สูตรของ Taro Yamane (Yamane, 1973 : 125) จำนวน 288 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน ประกอบไปด้วยเนื้อหา 3 ส่วน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือสถิติพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสำหรับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ T-test และ F-test สำหรับเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน ในเขตอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85, S.D. = 0.38$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ($\bar{X} = 4.19, S.D. = 0.36$) รองลงมาคือด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 4.09, S.D. = 0.43$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ($\bar{X} = 3.47, S.D. = 0.80$) การเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยภาพรวมพบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ไม่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะ แนวทางพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนในเรื่องของการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับชุมชนเจ้าหน้าที่ภาครัฐควรปฏิบัติงานเชิงรุก ขยายรูปแบบวิธีการสร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อกระตุ้นส่งเสริมให้คณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้หลากหลายมากขึ้น

* วันที่รับบทความ: 8 พฤษภาคม 2564; วันที่แก้ไขบทความ 8 มิถุนายน 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 9 มิถุนายน 2564

Received: May 8, 2021; Revised: June 8, 2021; Accepted: June 9, 2021

คำสำคัญ: คณะกรรมการหมู่บ้าน; อำเภอปากคาด; จังหวัดบึงกาฬ

Abstracts

The main objective of this research was to study the duties of village committees in Pak Khat District. Bueng Kan Province The sample used for this research was 6 village committees using the formula of 288 Taro Yamane (Yamane. 1973 : 125). This is a questionnaire about the duties of the village committee. It consists of 3 parts of content, statistics used in data analysis. The descriptive statistics were number, percentage, mean and standard deviation for the general data of the sample. The inferential statistics were T-test and F-test for comparing village committee duties. In the district of Pak Khat Bueng Kan Province Classified by gender, age, education level and occupation.

The results of findings were as follows :The performance of duties of the village committee in Pak Khat district Bueng Kan Province Overall, it was at a high level (= 3.85, S.D. = 0.38) and when considering each aspect, it was found that the side with the highest mean was administrative and peacekeeping (= 4.19, S.D. = 0.36). Promote the economy (= 4.09, S.D. = 0.43) and the side with the least mean was education. Religion and Culture (= 3.47, S.D. = 0.80) Comparison of the duties of village committees in Pak Khat District Bueng Kan Province Classified by gender, age, education level and occupation as a whole, it was found that sex, age, educational level and occupation were not different. Recommendations for the development of duties of village committees in Pak Khat District Bueng Kan Province, concerned government agencies should provide support in the area of operational training for the community, government officials should act proactively. Expand the model for building knowledge and understanding to encourage village and community committees to participate in various operations.

Keywords: The Village Committee; Pak Khat District; Bueng Kan Province

บทนำ

“หมู่บ้าน”เป็นโครงสร้างการปกครองของไทยที่มีขนาดเล็กที่สุดและขณะเดียวกันก็มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดเป็นกลไกที่รองรับการดำเนินนโยบายของรัฐทั้งจากระดับส่วนกลางส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นโดยนอกจากโครงสร้างการปกครองของหมู่บ้านจะกำหนดให้มีกำนันผู้ใหญ่บ้านทำหน้าที่ในการบริหารงาน “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข” ให้กับประชาชนในหมู่บ้านแล้ว กฎหมายยังได้กำหนดให้แต่ละหมู่บ้านมี “คณะกรรมการหมู่บ้าน” (กม.) ซึ่งจัดตั้งขึ้นตาม พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 มาตรา 28 ตรี ได้กำหนดให้หมู่บ้านหนึ่งมีคณะกรรมการหมู่บ้านคณะหนึ่งมีหน้าที่ในการช่วยเหลือ แนะนำและให้คำปรึกษาผู้ใหญ่บ้านตลอดจนดำเนินการกิจต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนดและด้วยการที่คณะกรรมการหมู่บ้านประกอบขึ้นจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านทำให้กลไกของคณะกรรมการหมู่บ้านสามารถที่จะรับทราบถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนในหมู่บ้านได้เป็นอย่างดีและสามารถนำมากำหนดเป็นนโยบายในการพัฒนาหมู่บ้านได้คณะกรรมการหมู่บ้านจึงถือเป็นกลไกที่มีศักยภาพรองรับการดำเนินนโยบาย

ของรัฐบาลในระดับพื้นที่ได้อย่างเหมาะสมยิ่ง อย่างไรก็ตามแม้ว่ากฎหมายและระเบียบซึ่งกำหนดอำนาจและบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านจะได้มีการชำระปรับปรุงให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพบริบทของ สังคมการเมืองแต่ละยุคสมัยที่มีความเปลี่ยนแปลงเรื่อยมาแต่ก็กล่าวได้ว่าการดำเนินงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในภาพรวมก็ยังคงประสบกับปัญหาและอุปสรรคต่างๆ จำนวนมากในการเป็นกลไกรองรับการแก้ไขปัญหาและรวมถึงการผลักดันขับเคลื่อนนโยบายตามแนวทางของรัฐบาลให้มีประสิทธิภาพอย่างเต็มที่

กระทรวงมหาดไทยโดยกองปกครองท้องที่ 1 กองการปกครอง 2 ได้เคยสรุปไว้ถึงสาเหตุและสภาพปัญหาในการดำเนินงานของคณะกรรมการหมู่บ้านโดยพบว่าสาเหตุ หลักมาจาก การดำเนินงานที่เป็นแบบรวมศูนย์อำนาจการตัดสินใจแม้กฎหมายจะได้กำหนดโครงสร้างการบริหารงานของหมู่บ้านให้ประกอบด้วยผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และกรรมการทรงคุณวุฒิต่างๆ แต่ในทางปฏิบัติพบว่าการตัดสินใจในเรื่องสำคัญของหมู่บ้านมักขึ้นอยู่กับเพียงดุลยพินิจของผู้ใหญ่บ้านเป็นหลักเท่านั้น ปัญหาความซ้ำซ้อนของหน่วยงานภาครัฐที่จัดตั้งขึ้นในหมู่บ้านซึ่งในแต่ละหมู่บ้านจะมีการจัดตั้งคณะกรรมการระดับหมู่บ้านที่สังกัดกระทรวง ทบวง กรม ต่างๆ เป็นจำนวนมากก่อให้เกิดความสับสนและซ้ำซ้อนในการปฏิบัติหน้าที่ ปัญหาการขาด ความต่อเนื่องในการส่งเสริมให้หมู่บ้านเป็นหน่วยการปกครองที่มีประสิทธิภาพเนื่องมาจากคณะกรรมการหมู่บ้านแต่เดิมไม่ได้มีการจัดตั้งหรือปฏิบัติหน้าที่อย่างจริงจัง และไม่ได้รับการส่งเสริม สนับสนุนให้เป็นกลไกที่มีประสิทธิภาพและเกิดความต่อเนื่องเท่าที่ควรทำให้คณะกรรมการหมู่บ้านไม่มีกิจกรรมที่จะต้องดำเนินการอย่างสม่ำเสมอการดำเนินการส่วนใหญ่จึงเป็นเพียงการมุ่งแก้ไขเฉพาะหน้าเท่านั้น

ถึงแม้ว่าปัญหาหลายประการจะได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้การดำเนินงานของคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อกฎหมายต่างๆ และการสนับสนุน ส่งเสริมจากภาครัฐ รวมตลอดถึงในด้านการปรับโครงสร้าง บทบาท และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านก็ได้มีการปรับปรุงให้มีความชัดเจนและมีความต่อเนื่องมากยิ่งขึ้น แต่ด้วยสภาพกาลของสังคมการเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะอย่างยิ่งภายใต้ความเชี่ยวชาญของกระแสโลกาภิวัตน์ที่ผูกโยงผู้คนให้มีความแนบชิดอยู่กับเศรษฐกิจที่ผูกอยู่กับระบบตลาดมากขึ้น “หมู่บ้าน” ในฐานะที่เป็นหน่วยทางการปกครองและกลไกที่เชื่อมโยงกับประชาชนในระดับฐานรากจึงจำเป็นต้องมีความสามารถในการปรับตัวให้พร้อมรับกับความท้าทายต่างๆที่เกิดขึ้นและคณะกรรมการหมู่บ้านต้องสามารถเป็นกลไกที่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและประสานเชื่อมโยงการดำเนินงานของภาคส่วนต่างๆ โดยเฉพาะในท้องที่หมู่บ้านอันจะเป็นส่วนสำคัญในการช่วยเหลือสนับสนุนรัฐบาลเพื่อเดินหน้าขับเคลื่อนประเทศ อีกทั้งด้วยการที่รัฐบาลปัจจุบันมีแนวนโยบายขับเคลื่อนประเทศตามแนวทาง “ประชารัฐ” และการมุ่งสู่เป้าหมายของการเป็น “ประเทศไทย 4.0” หรือ “ไทยแลนด์ 4.0” รวมถึงการน้อมนำ “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มาเป็นหลักในการพัฒนาซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องอาศัยความร่วมมือและแรงสนับสนุนจาก

ทุกภาคส่วน ดังนั้นแล้วการปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิภาพกลไกการทำงานของคณะกรรมการหมู่บ้านจะเป็นส่วนสนับสนุนที่สำคัญต่อการขับเคลื่อนตามแนวนโยบายดังกล่าว

จะเห็นได้ว่าขอบเขตหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านซึ่งรัฐบาลได้ให้ความสำคัญให้เป็นองค์กรหลักมีความครอบคลุมดูแลชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในหมู่บ้านชุมชนในทุกๆ ด้านอย่างไรก็ตามในปัจจุบันมีหน่วยงานต่างๆ ได้จัดตั้งกลุ่มหรือองค์กรของตนเองทั้งที่เป็นการจัดตั้งตามกฎหมาย และจัดตั้งตามแนวทางปฏิบัติหลากหลายเป็นการเฉพาะซึ่งกลุ่มหรือองค์กรที่จัดตั้งขึ้นของหน่วยงานเหล่านั้นมีความหลากหลายและแตกต่างกันเช่น การประนีประนอมข้อพิพาท การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภายในหมู่บ้านการรักษาสาธารณสุขของหมู่บ้าน การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน การพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ การสงเคราะห์ผู้ยากจน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การสาธารณสุข การส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมทำให้คณะกรรมการหมู่บ้านไม่สามารถบูรณาการในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการปรับปรุงและพัฒนาบทบาทคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพในพื้นที่อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ

ผู้วิจัยปฏิบัติหน้าที่ ณ ที่ว่าการอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ ตำแหน่งปลัดอำเภอ จึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัย เรื่อง “การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.)” อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ ผลการวิจัยในครั้งนี้จะนำไปพัฒนาศักยภาพและใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอปากคาด ทั้งในเชิงนโยบายและการปฏิบัติเพื่อสร้างความเจริญในหมู่บ้านชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ
2. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน ในเขตอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ
3. เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน ในเขตอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ คณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 6 ตำบล 64 หมู่บ้าน 1,025 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้ได้แก่คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ในพื้นที่อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ จำนวน 288 คน โดยวิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แนวคิดการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973 : 886 -887) กำหนดความคลาดเคลื่อนในการประมาณสัดส่วนไม่เกิน 0 .05 %

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสอบถาม สร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และแบบสอบถามครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ลักษณะบุคคล เพื่อสอบถามข้อมูลทั่วไป เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ เป็นแบบสำรวจรายการ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าตามแบบของลิเคิร์ต (Likert)

ตอนที่ 3 แบบข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อสอบถามแนวทางพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ

3. การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

การวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

1. ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน

2. กำหนดเนื้อหาของคำถามในแบบสอบถาม และนิยามตัวแปรที่ต้องที่ต้องการวัด เพื่อให้ครอบคลุมในเรื่องที่ศึกษา และมีลักษณะซึ่งทุกคนสามารถตอบข้อเท็จจริงได้

3. เพื่อให้แบบสอบถามมีความสมบูรณ์ในเนื้อหา ภาษาและความเที่ยงตรงผู้วิจัยได้นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน คือ

1. ผศ.ดร.โกศล สอดส่อง
2. ดร.บุญเหลือ บุปผามาลา
3. ดร.สุปิ่น สมสาร

เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาหาค่า IOC โดยเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.66 ขึ้นไป มาเป็นแบบสอบถาม

4. ประมวลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ นำมาปรับปรุงแบบสอบถาม เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาและนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมาย (try out) ในเขตอำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ จำนวน 30 คน ต่อจากนั้นนำแบบสอบถามไปวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ของ cronbach โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.72 ขึ้นไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้กำหนดพื้นที่กลุ่มตัวอย่างในพื้นที่อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ จำนวน 288 คน ผู้ศึกษาทำการเก็บแบบสอบถามด้วยตนเองและชี้แจงทำความเข้าใจให้ผู้ตอบแบบสอบถามทราบลักษณะของแบบสอบถาม และตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามตลอดระยะเวลาการทำงาน ผู้ศึกษาได้กำหนดระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามภาคสนามเป็นเวลา 30 วัน ตั้งแต่วันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2564 ถึงวันที่ 15 มีนาคม พ.ศ.2564

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการศึกษา

1. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งหมดมาตรวจให้คะแนนน้ำหนัก ดังนี้

ระดับการปฏิบัติหน้าที่มากที่สุด	5	คะแนน
ระดับการปฏิบัติหน้าที่มาก	4	คะแนน
ระดับการปฏิบัติหน้าที่มากที่สุด	3	คะแนน
ระดับการปฏิบัติหน้าที่ปานกลาง	2	คะแนน
ระดับการปฏิบัติหน้าที่น้อยที่สุด	1	คะแนน

2. นำคะแนนเฉลี่ยรายข้อและรายด้านเทียบกับเกณฑ์เพื่อหาระดับความต้องการพัฒนาดังต่อไปนี้

ดังนี้

4.51 – 5.00	หมายถึง ระดับระดับการปฏิบัติหน้าที่มากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง ระดับระดับการปฏิบัติหน้าที่มาก
2.51 – 3.50	หมายถึง ระดับระดับการปฏิบัติหน้าที่ปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง ระดับระดับการปฏิบัติหน้าที่น้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง ระดับระดับการปฏิบัติหน้าที่น้อยที่สุด

3. การจัดอันดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย

4. การวิจัยในครั้งนี้ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) เสนอข้อมูลเป็นตาราง วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard Deviation : S.D) ทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน จำแนกตามเพศ โดยทดสอบค่าที่แบบอิสระ (T-test For Independent Samples) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านจำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยใช้สถิติ F-test (One – way Anova) โดยการทดสอบความแตกต่างหรือเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป และหากพบว่ามีความแตกต่างเกิดขึ้นผู้ศึกษาต้องทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's method)

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)

1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

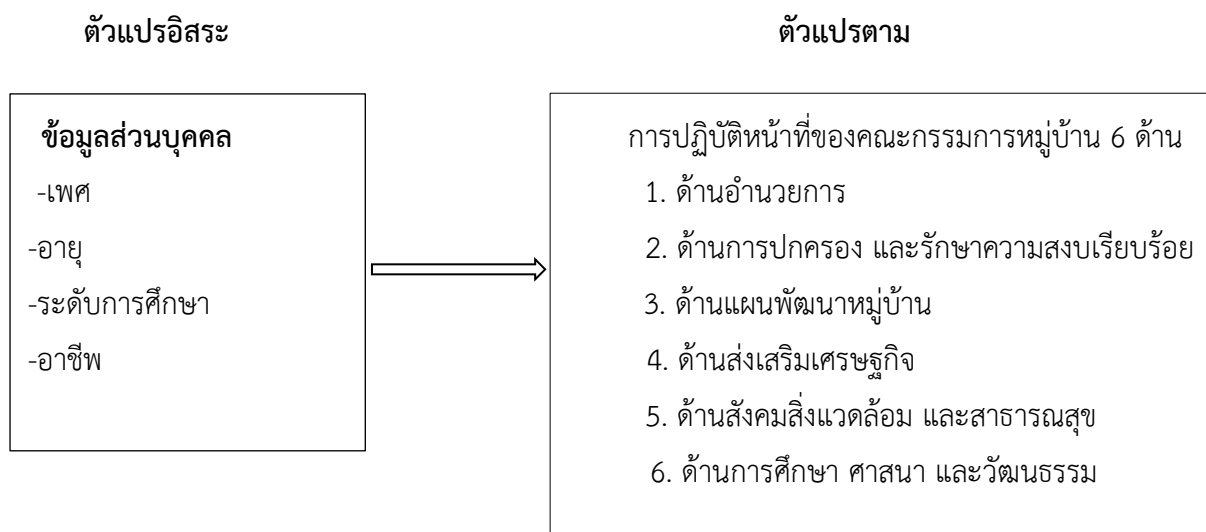
2. สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่

2.1 สถิติ t-test ได้ทดสอบความแตกต่างหรือเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปร 2 ตัวแปร

2.2 สถิติ F- test โดยการทดสอบความแตกต่างหรือเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไป และหากพบว่ามีความแตกต่างรายคู่เกิดขึ้น ผู้วิจัยต้องทำการทดสอบต่อไปว่าค่าเฉลี่ยคู่ใดที่แตกต่างกัน และแตกต่างกันอย่างไรตามวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's method)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยนำกรอบแนวคิดจากหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านตาม พระราชบัญญัติลักษณะท้องที่ ลักษณะปกครองท้องที่ 2457 มี 6 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านอำนวยการ 2. ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย 3. ด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน 4. ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ 5. ด้านสังคมสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข และ 6. ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย เรื่องการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ สามารถสรุปออกเป็น 4 ส่วน ได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 66.32 และเป็นเพศชาย จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 33.68 อายุอยู่ระหว่าง 41 – 50 ปี จำนวน 116คน คิดเป็นร้อยละ 40.28 รองลงมาอายุอยู่ระหว่าง 51 – 60 ปี จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 35.42 และช่วงอายุที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.43 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50 รองลงมาระดับประถมศึกษา จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 17.36 และน้อยที่สุดคือสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.39 อาชีพเกษตรกรรวม จำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 81.25 รองลงมารับจ้างทั่วไป จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 12.85 และน้อยที่สุดคือค้าขาย จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 5.90

2. การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($= 3.85, S.D.= 0.38$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ($= 4.19, S.D.= 0.36$) รองลงมาคือด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ ($= 4.09, S.D.= 0.43$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ($= 3.47, S.D.= 0.80$) และวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นแต่ละด้านได้ดังนี้

2.1 ด้านอำนวยการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($= 3.69, S.D.= 0.66$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 5. มีการประสานงานและติดตามการทำงานของคณะทำงานอย่างสม่ำเสมอ ($= 4.57, S.D.= 0.49$) รองลงมาคือ ข้อ 4. มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนเข้าใจอย่างสม่ำเสมอ ($= 3.60, S.D.= 0.97$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 2. มีการจัดทำบัญชี รับ จ่าย และการเก็บรักษาเงินของหมู่บ้าน ($= 3.39, S.D.= 1.09$)

2.2 ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($= 4.19, S.D.= 0.36$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 7. ส่งเสริมให้ประชาชนปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมาย และข้อบังคับของหมู่บ้าน ($= 4.36, S.D.= 0.75$) รองลงมาคือ ข้อ 6. ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ($= 4.26, S.D.= 0.75$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 10. ดูแล ค้ำครองสาธารณะสมบัติของหมู่บ้าน ($= 4.04, S.D.= 0.70$)

2.3 ด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($= 4.06, S.D.= 0.39$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือข้อ 15. มีการเสนอปัญหาพร้อมแนวทางแก้ไขปัญหาต่อที่ประชุม กม. ($= 4.07, S.D.= 0.75$) รองลงมาคือ ข้อ 13. มีการจัดทำ ตรวจสอบข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้าน ($= 4.06, S.D.= 0.70$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 14. มีการติดตามผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาหมู่บ้าน ($= 4.05, S.D.= 0.70$)

2.4 ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($= 4.09, S.D.= 0.43$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือข้อ 18. มีการส่งเสริมการตั้งกลุ่มเพื่อช่วยเหลือ ผู้พิการ ผู้ยากไร้ ให้มีรายได้ ($= 4.20, S.D.= 0.72$) รองลงมาคือ ข้อ 17. มีการพัฒนาและส่งเสริมการประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้ให้คนในหมู่บ้าน ($= 4.13, S.D.= 0.68$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 16. มีการส่งเสริมการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($= 4.01, S.D.= 0.89$)

2.5 ด้านสังคม สิ่งแวดล้อมและด้านสาธารณสุข โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($= 3.58, S.D.= 0.65$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 21. มีการส่งเสริมพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ ($= 4.03, S.D.= 0.72$) รองลงมาคือ ข้อ 25. มีการสร้างเครือข่ายและแสวงหาความร่วมมือทุกภาคส่วน ($= 3.60, S.D.= 0.97$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 23. มีการส่งเสริมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ($= 3.39, S.D.= 1.09$)

2.6 ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($= 3.47, S.D.= 0.80$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 30. มีการประชาสัมพันธ์การดำเนินกิจกรรมด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม ($= 3.60, S.D.= 0.97$) รองลงมาคือ ข้อ 26. มีการส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมด้านศาสนา ($= 3.48, S.D.= 0.99$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 28. มีการบำรุงรักษา ศิลปะ วัฒนธรรม จารีต ประเพณีของหมู่บ้าน ($= 3.39, S.D.= 1.09$)

3. ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ ที่ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยภาพรวมพบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ไม่ แตกต่างกัน

4. ข้อเสนอแนะ แนวทางพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอปากคาด จังหวัด บึงกาฬ ได้แก่

1) ควรจัดสรรงบประมาณให้กับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อที่จะสามารถดำเนินโครงการในหมู่บ้าน ได้อย่างรวดเร็ว มีส่วนร่วมในการกำหนดโครงการต่างๆ มีการประสานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนิน โครงการต่างๆ

2) เจ้าหน้าที่หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรชี้แจงรายละเอียดในที่ประชุมประจำเดือนเพื่อสร้างความ เข้าใจให้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน

3) ควรมีการตรวจความปลอดภัยในหมู่บ้านเวลากลางคืนอย่างเคร่งครัด สม่ำเสมอ

4) หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนในเรื่องของการฝึกอบรมเชิง ปฏิบัติการให้กับชุมชนเจ้าหน้าที่ภาครัฐควรปฏิบัติงานเชิงรุก ขยายรูปแบบวิธีการสร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อ กระตุ้นส่งเสริมให้คณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้หลากหลายมากขึ้น

5) การส่งเสริมทางด้านเกษตรกรรมโดยหมอดินควรมีบทบาทในการส่งเสริมและแนะนำต่อภาค การเกษตร

6) ควรแนะนำการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลการให้เหมาะสมรณรงค์การลดการเผาขยะที่ ทำให้เกิดมลพิษทางอากาศ

7) การจัดทำสวนสาธารณะที่เป็นประโยชน์ในหมู่บ้านเพื่อไว้ออกกำลังกาย ทำกิจกรรมร่วมกัน

อภิปรายผลการวิจัย

การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก ($= 3.85, S.D.= 0.38$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการ ปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ($= 4.19, S.D.= 0.36$) รองลงมาคือด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ ($= 4.09, S.D.= 0.43$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ($= 3.47, S.D.= 0.80$)

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัฐทิพร ศิริศรี และ สัญญา เคนาภูมิ (2560 : 125-129) วิจัยเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ที่พบว่าการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอเมือง หนองคาย จังหวัดหนองคาย จำแนกเป็นรายด้านพบว่า บทบาทอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 5 ด้าน คือ ด้านอำนวยการ ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ ด้านสังคม สิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข และด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สอดคล้องกับการกิจที่ได้รับมอบหมายจากกระทรวงมหาดไทยว่าภารกิจเฉพาะตามลักษณะพื้นที่ คณะกรรมการหมู่บ้านเป็นองค์กรหรือผู้แทนของประชาชน ซึ่งแต่ละพื้นที่จะมีความแตกต่างของลักษณะโครงสร้างทางสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ประเพณี และสภาพปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนตาม ภูมิประเทศ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่มีประสิทธิภาพ (Department of Provincial Administration, 2015 : online) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวนิดา ลิ้มจิตสมบุญ (2536 : 69) ที่พบว่าระดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของ กม. ระหว่าง กม. หมู่บ้านสามทอง และ กม. หมู่บ้านตลิ่งชัน พบว่า กม. หมู่บ้านสามทอง ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 96.9) มีความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ของ กม. ในระดับสูง มากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 57.8) มีความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่ของ กม. ในระดับสูง ประมาณครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 53.1) มีลักษณะผู้นำในระดับสูง เกือบสามในสี่ (ร้อยละ 71.9) มีการประสานงานภายในองค์กร กม. ในระดับสูง มากกว่าสามในสี่ (ร้อยละ 84.4) ได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับสูง และส่วนใหญ่ (ร้อยละ 85.9) ได้รับความร่วมมือจากประชาชนในระดับสูง และ (2) กม. หมู่บ้านตลิ่งชัน สามในสี่ (ร้อยละ 75.4) มีความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ของ กม. ในระดับสูง มากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 60) มีความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่ในระดับสูง มากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 61.5) มีลักษณะผู้นำในระดับต่ำ มากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 67.7) มีการประสานงานภายในองค์กร กม. ในระดับต่ำ มากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 56.9) ได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับต่ำ และมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 58.5) ได้รับความร่วมมือจากประชาชนในระดับต่ำ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมศักดิ์ พละกาบ (2561 : ออนไลน์) วิจัยเรื่องบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในการแก้ไขปัญหาเสพติด : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลไผ่ อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการหมู่บ้านมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาเสพติด ตำบลไผ่ อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร โดยรวมทั้งสามด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ลำดับตามค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ คือ ด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ด้านการป้องกันและด้านการปราบปราม คณะกรรมการหมู่บ้านได้ให้ข้อเสนอแนะต่อการแก้ไขปัญหาเสพติด ตำบลไผ่ อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร คือ ควรมีการส่งเสริมการพัฒนาอาชีพให้ผู้เสพและผู้ติดยาเสพติดที่ผ่านกระบวนการบำบัดรักษาให้สามารถดำรงชีวิตโดยไม่ต้องพึ่งพา และหวนกลับไปใช้ยาเสพติด ควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีการดำเนินงานปราบปรามยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง และควรมีวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด แก่คณะกรรมการหมู่บ้านเพราะบางคนยังขาดความรู้ ความเข้าใจ

การเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยภาพรวมพบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัฐศิริ ศิริศรี และสัญญา เคนาภูมิ (2560 : 125-129) ที่พบว่า คณะกรรมการหมู่บ้าน ที่มีเพศ แตกต่างก็มีบทบาทไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่ตรงกับสมมติฐานทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การปฏิบัติหน้าที่ใช้มาตรฐานเดียวกัน คือ ต้องปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การเป็นกรรมการหมู่บ้าน การปฏิบัติหน้าที่และการประชุมของคณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ. 2551 ซึ่งบทบาทไม่ได้เน้นหรือเจาะจงเป็นเพศหญิงหรือเพศชาย คณะกรรมการหมู่บ้าน ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีบทบาทไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่ตรงกับสมมติฐานทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การปฏิบัติหน้าที่ใช้มาตรฐานเดียวกันถึงแม้ว่าระดับการศึกษาจะแตกต่างกันแต่ต้องปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การเป็นกรรมการหมู่บ้าน การปฏิบัติหน้าที่และการประชุมของคณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ. 2551

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้

1.1 ควรเพิ่ม ค่าตอบแทนให้มากขึ้นกว่าเดิม มีค่าเบี้ยเลี้ยง เบี้ยประชุม ในการปฏิบัติงาน ให้มีสวัสดิการ เหมือนข้าราชการ เพื่อเป็นการสร้างขวัญ กำลังใจให้กับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

1.2 ควรจัดสรรงบประมาณให้กับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อที่จะสามารถดำเนินโครงการในหมู่บ้าน ได้อย่างรวดเร็ว มีส่วนร่วมในการกำหนดโครงการต่างๆ มีการประสานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการต่าง ๆ

1.3 ควรมีการตรวจความปลอดภัยในหมู่บ้านเวลากลางคืนอย่างเคร่งครัด สม่ำเสมอ

1.4 หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนในเรื่องของการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับชุมชนเจ้าหน้าที่ภาครัฐควรปฏิบัติงานเชิงรุก ขยายรูปแบบวิธีการสร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อกระตุ้นส่งเสริมให้คณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้หลากหลายมากขึ้น

1.5 การประกอบอาชีพวิสาหกิจ/หน่วยงานส่งเสริมการประกอบอาชีพในหมู่บ้าน เช่น ผลผลิตทางเกษตรกรรม การแปรรูปอาหาร

1.6 การเกิดขยะจากผู้สัญจรในพื้นที่ชุมชน ควรจัดถังขยะให้เพียงพอตามจุดสำคัญของหมู่บ้าน หรือแหล่งชุมชนที่สำคัญและควรมีการแยกประเภทของขยะให้ถูกต้องตามหลักสากล

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ
- 2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ ในแต่ละตำบล

เอกสารอ้างอิง

- รัฐติพร ศิริศรี และ สัญญา เคนาภูมิ. (2560). การปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน ในเขตอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*. 5 (ฉบับพิเศษ) 42-50.
- วนิดา ลิมจิตสมบูรณ์. (2536). *ปัจจัยที่มีอิทธิพล ต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ของคณะกรรมการหมู่บ้าน : กรณีศึกษา หมู่บ้านสามทองและหมู่บ้านตลิ่งชัน อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี*. กรุงเทพมหานคร. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สมศักดิ์ พลกะบ. (2560). บทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในการแก้ไขปัญหาเสพติด : ศึกษาเฉพาะกรณี ตำบลไผ่ อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 28 เมษายน 2564. แหล่งที่มา: <http://ojs.mbu.ac.th/index.php/jmyir/article/view/842/642>.
- Department of Provincial Administration. (2015). Statistical Yearbook Thailand 2015. Online. Retrieved April 28,2021. from: <http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/pubs/e-book/esyb58/files/assets/basic-html/page69.html>
- Taro Yamane. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rdEd). New York.Harper and RowPublications.